

A group of people wearing bright yellow protective suits are working in a field. One person in the foreground is seen from the back, looking towards others who are engaged in some activity. The background shows a rural landscape with trees and a house under a cloudy sky.

Dekontaminace trochu jinak

Ve dnech 28. až 30. 10. 2008 proběhla v pořadí již 4. mezinárodní konference o chemických, biologických, radiologických, jaderných a explozivních nebezpečných prostředcích. Tento ročník se konal v Brně a pozornost odborné veřejnosti tak upřel na potenciální technologické centrum v oblastech bezpečnostního výzkumu. Konferenci pořádalo britské vydavatelství odborného časopisu "NBC International" ve spolupráci s Vysokým učením technickým v Brně a s Vojenským technickým ústavem ochrany – divize Vojenského opravárenského podniku Šternberk. Samotná akce byla rozdělena do několika částí. V našem článku se budeme zabývat pouze těmi, ve kterých probíhal nácvik v Blansku a dynamická ukázka složek IZS ve Vyškově.

Nácvik v Blansku odhalil důležitost maličností

Cílem nácviku, kterého se účastnili studenti oboru Krizové řízení a ochrana obyvatelstva z Brna, dobrovolní hasiči z Olešné a několik členů Českého červeného kříže z Blanska, bylo seznámení se s ochrannými prostředky a typovou činností zdravotnického zabezpečení při zásahu s nebezpečnými chemickými, biologickými nebo radioaktivními látkami. Celý nácvik byl prováděn pod vedením uznávaného odborníka v tomto oboru, inženýra Častulíka, který se snažil zdůraznit potřebu ochrany zasahujících záchranářů a ukázat, jak se dá zabránit vlastní kontaminaci s poměrně nenáročnými ochrannými prostředky. Nejednalo se jen o teoretický, ale i praktický nácvik aktivního vyhledávání zraněných a kontaminovaných osob, transportu kontaminovaných osob pomocí lehátek a improvizovanými způsoby (přehozením přes ramena, nesení ve dvojici apod.). Samotnou kapitolou pak byla dekontaminace obětí incidentu, jejich následná ochrana a zajištění urgentní pomoci. Jak účastníci zjistili, není nic snadného svléknout a zároveň nekontaminovat zraněného. Pro většinu účastníků to byl vůbec první kontakt s ochrannou maskou a ochranným oblekem, přesto se všichni shodli, že měl nácvik veliký přínos, což se pak ukázalo na dobré týmové práci ve Vyškově. Ale také se ukázalo, jak důležité jsou při této činnosti maličností, jako je například podepsaná maska nebo pomoc kolegy s utěsněním ochranného obleku zejména okolo ochranné masky. Jako nezbytná se ukázala především organizace vyhrazení prostorů pro dekontaminaci obětí, zdravotnickou pomoc, materiál a zázemí záchranářů, tak aby nedocházelo k druhotné kontaminaci. Užitečné bylo vybavení záchranářů osobním „dekontaminačním balíčkem“ pro

dekontaminaci obětí na místě incidentu a možnost nasazení ochranné masky, čímž se sníží doba působení nebezpečné látky a je možné oběť vyvézt z kontaminovaného prostředí.

Byla dynamická ukázka ve Vyškově opravdu dynamická?

Scénář mimořádné události

Rozptýlení neznámé, vysoce toxické látky výbuchem malého zavazadla o poměrně malém objemu cca 0,5l, s okamžitými následky pro dvě osoby a zasažení dalších několika osob vzniklým aerosolem. Potřísněné osoby se rozptýlily po ploše podle svého uvážení a zároveň simulovaly symptomy expozice nervově paralytickou látkou.

Provedení ukázky připadlo HZS DP hl. m. Prahy. Dalším účastníkem se stali členové Českého červeného kříže, kteří simulovali činnost zdravotnické záchranné služby a figuranti z řad studentů oboru Krizové řízení a ochrana obyvatelstva FCH VUT Brno.

Dynamická, ve smyslu „pohyblivé obrázky“, byla ukázka rozhodně v přístupu k provedení. Poprvé jsme viděli, že s hasiči, na jejichž bedrech teď spočívá veškerá práce v nebezpečné zóně, spolupracuje další složka IZS.

Aktivní vyhledávání zraněných, hrubá dekontaminace přímo na místě, ochranné masky pro postižené a transport k následnému ošetření mimo nebezpečnou zónu předvedli členové ČČK. Výrazně se zkrátila doba expozice, a to dalo větší šanci k přežití zraněných. Takový přístup k zajištění pomoci u nás zatím k vidění nebyl.

Hasiči předvedli standardní výkon. Rozvinutí dekontaminačního stanoviště i vstrojení hasičů je rutinní výkon. U jedné věci bychom se však rádi zastavili. Nevíme, jestli se tak stalo kvůli scénáři ukázky, ale do příjezdu ZZS se nikdo nezabýval postiženými, kteří polehávali byt jen několik metrů od prvních hasičských vozidel. Dožadovat se pomoci je logickým požadavkem zraněného. Mohlo proto kdykoliv dojít ke kontaktu mezi zasaženými a zatím nechráněnými hasiči nebo i velitelem zásahu. Následky kontaktu a další vývoj zásahu si představit můžeme. Snad každé cvičení či ukázka předpokládají, že zranění budou odevzdaně na místě čekat na záchranu. Situace u ostrého zásahu může být ovšem diametrálně odlišná.

Jednotky HZS DP použily na místě několik novinek ze své výzbroje a výstroje. Jednalo se například o elektronickou tabuli MSA AUER pro sledování doby použití dýchacích přístrojů pro hasiče v přetlakových oblecích. Náš zájem vzbudilo použití filtračních protichemických obleků FOP. Proč? Hasiči zasahující u těchto případů mají k dispozici nejvyšší stupeň ochrany tj. přetlakové oděvy, které se používají spolu s izolačním dýchacím přístrojem s otevřeným okruhem. Tím je jednoznačně limitován čas, který můžou strávit v nebezpečné zóně. Použití filtračních obleků FOP spolu s filtrační ochrannou maskou by tento čas výrazně prodloužilo. Z toho se odvíjí mnohem efektivnější použití sil na místě, kdy hasiči zvládnou větší objem práce v samotné nebezpečné zóně, tak menší nároky na týl zásahu. Na místě pak často padala otázka, zda již není čas uvažovat o vyzbrojení jednotek těmito prostředky.

Jak to zvládli ostatní?

Činnost zdravotnické záchranné služby na místě simulovali dobrovolní záchranáři - členové zásahové skupiny Českého červeného kříže a členové JSDH obce Olešná. Tyto skupiny byly vybaveny lehkými neprodyšnými ochrannými obleky

Jak to zvládli hasiči?

Úkolem pro jednotku HZS bylo:

Vymezení nebezpečné zóny, rozvinutí pracoviště dekontaminace zasahujících hasičů.

Průzkum v přetlakových protichemických oblecích a detekce neznámé látky různými detekčními principy (přístroj RAID-M, papírky PP-3) - detekována látka skupiny G.

Součástí průzkumu byla i simulace zranění hasiče v přetlakovém obleku, simulované použití autoinjektoru, vnesení zraněného záchrannou skupinou a předání zdravotnické záchranné službě. Další činnost záchranné skupiny HZS v lehkých filtračních oblecích FOP byla vnesení dvou těžce zraněných osob a jejich předání ZZS. A v závěru činnosti dekontaminační skupiny - příprava a nános dekontaminační směsi na místa, označená průzkumným týmem, a oplach místa vysokotlakou vodou. Nakonec vlastní dekontaminace členů všech zasahujících skupin HZS DP.

a ochrannými maskami, jak pro ochranu svou, tak pro zasažené a prováděli dekontaminaci, triage a ošetření zasažených osob, vyvedených z kontaminovaného prostoru.

Členové ČČK předvedli výborný výkon. Po jednodenním nácviku byli schopni pohybu v nebezpečné zóně i pomáhat zasaženým osobám. Vybavení ochrannými prostředky, dekontaminační sadou a ochrannými maskami, které si sami opatřili jim umožnilo aktivně vyhledávat zasažené osoby v nebezpečné zóně. Tím se výrazně zkrátil čas, po který byli zasažení vystaveni účinkům nebezpečné látky a zvýšila se tedy jejich šance na přežití. Členové ČČK použili postupy ZZS nepoužívané a výstroj, kterou běžně zdravotnická záchranná služba nevládní. I ZZS předpokládá odevzdané pacienty, které jim hasiči naservírují čisté mimo nebezpečnou zónu. Zraněný, který se bude domáhat ošetření, bude mít pro nechráněné zdravotníky fatální dopad.

Text: Eva Magulová, Radovan Turnovský,
Milan Marek, Bára Svobodová
Foto: Milan Marek